

**Навчальний посібник
для дітей дошкільного віку
«Весела дмухалка»**

Автор: *Лісовська Ірина Володимирівна,*
вихователь закладу дошкільної освіти
№37 для дітей з вадами мови м. Чернівців

Чернівці, 2022

ЗМІСТ

Зміст	2
Передмова	3
Опис навчального посібника	5
Варіанти використання навчального посібника	6
Додатки	
Зображення навчального посібника «Весела дмухалка»	7

ПЕРЕДМОВА

Одним з ключових освітніх напрямків, зазначеному у Базовому компоненті дошкільної освіти, є мовленнєвий розвиток.

Для формування повноцінного мовлення, чіткої звуковимови, хорошої дикції у дітей важливе значення має постановка правильного мовленнєвого дихання.

Плавне мовленнєве дихання формується на основі фізіологічного дихання. У деяких дітей можуть спостерігатися порушення правильного фізіологічного дихання, тобто недостатнє збагачення легких киснем. Тому так важливо навчити дитину дихати правильно.

Мовленнєве дихання з'являється в момент вимовляння звуків, слів, фраз і бере безпосередню участь у їх утворенні.

Вченими доведено, що артикуляційний, дихальний та голосовий апарати постійно координуються у процесі мовлення, працюють синхронно. Існує пряма залежність організації мовленнєвого дихання від змісту висловлювання та інтонаційного характеру мовлення.

Вдих під час мовлення — короткий, легкий, відбувається або після закінчення фрази, або між смисловими групами слів.

Видих — тривалий, плавний (у співвідношенні 1:10, 1:15).

Перед початком мовлення зазвичай робиться глибокий і більш швидкий, ніж у спокої і вдих. Він здійснюється через ніс і рот, а мовленнєвий видих іде тільки через рот.

Видих продовжується настільки, наскільки необхідне звучання голосу під час безперервного вимовляння певної частини висловлювання.

Мовленнєве дихання починає розвиватися у дитини одночасно з розвитком мовленнєвої функції й завершується до 10 років.

Часто буває, що діти мають ослаблений вдих і видих. Тоді вони розмовляють тихо, а якщо видих недостатньо плавний, мовлення стає уривчастим.

Нерівномірний розподіл повітря під час вимовляння фрази викликає зупинки, добирання повітря в середині слова, а при поспішному вимовлянні фраз під час видиху може бути захлинання.

Раціональний спосіб витрачання повітряного струменя має велике значення для утворення чітких, виразних звуків, для вільного звучання голосу по висоті, переходу від тихого до гучного мовлення і навпаки, тому дуже важливо вчасно допомогти дитині оволодіти навичками правильного дихання у процесі мовлення.

Мовленнєве дихання вважається недосконалим, якщо спостерігається:

- надмірно великий вдих;
- короткий або слабкий видих;
- недостатня плавність видиху;
- мовлення під час вдиху;
- несвоєчасне добирання повітря;

- прискорений темп дихання.

Система спеціальних дихальних ігор та вправ дозволяє дітям засвоїти правила плавного мовленнєвого висловлювання, допомагає нормалізувати голос, інтонаційну виразність мовлення.

Під час виконання з дітьми вправ для виховання правильного мовленнєвого дихання слід звернути увагу на те, щоби:

- Приміщення було провітрене, проте повітря не повинно бути холодним;
- Вдих та видих мають бути плавними, тривалість видиху – помірною;
- М'язи плечового поясу, шії, обличчя були ненапружені, щоки не надувалися;
- Перед проведенням дихальних вправ дитина має видути ніс;
- Дитина добре себе почувала та не втомлювалася.

Слід пам'ятати, що надмірне виконання дихальних вправ може призвести до легкого запаморочення, достатньо виконати 2—3 вправи.

Навчальний посібник «Весела дмухалка» розроблений для роботи з дітьми дошкільного віку – від 2-х до 7-ми років у різних способах їх організації – індивідуальної, підгрупової.

Посібник можна використовувати в приміщенні – у дитячому садочку, вдома та на вулиці.

Мета навчального посібника:

Вчити дітей правильно користуватися диханням в момент ігор та закріплювати ці вміння під час мовлення.

Виробляти навик вироблення цілеспрямованого струменя повітря під час дмухання.

Вчити раціонально використовувати свій струмінь повітря – дмухати з паузами, сильніше, слабше тощо.

Розвивати дихальну мускулатуру, м'язи щічок, губ, язика.

ОПИС ПОСІБНИКА

Для ігор, вправ на розвиток мовленнєвого дихання зазвичай використовуються легкі предмети (повітряні кульки, пір'ячка, вітрячки, листочки тощо). які від струменю повітря під час дмухання, є максимально рухливими. Якщо ці предмети не закріплені до ниточок, паличок – вони розлітаються, їх треба ловити. Це додає веселого забарвлення вправам та іграм. Діти із задоволенням ними граються.

Навчальний посібник «Весела дмухалка» дозволяє вчити дітей правильному диханню в ігровій формі та **складається з:**

- прозорої ємності (коробка/банка) розміром 13*13*30 см, з отворами діаметром 5 мм. Матеріал - пластик;
- комплекти легких предметів – від 5 видів. Матеріал – папір, серветки, пір'я, бавовна;
- соломки одноразові. Матеріал – пластик, папір.

Навчальний посібник є прозорим. Предмети для вправ на розвиток дихання поміщаємо всередину, в обмежений простір. Це дозволяє спостерігати їх рух в ємності та бачити рівень виконання завдань.

Соломки для дмухання вставляємо в отвори ємності. Соломки є одноразового використання. Щоразу, після завершення ігор та вправ, вони утилізуються.

Посібник наповнюємо легкими предметами, в залежності від пори року, теми тижня, теми заняття тощо. Це є м'які кульки, осінні листочки, сніжинки, метелики, зірочки, квіточки, хмаринки з паперу, серветок, фольги.

Комплекти предметів для дихальних вправ можна постійно поповнювати. Зберігаються вони в окремих конвертах.

ВАРІАНТИ ВИКОРИСТАННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПОСІБНИКА

Використання навчального посібника має багато варіантів, оскільки дидактичний матеріал використовують в ранковій годині та під час занять. Наповнення зміною відповідно до теми – тижня, заняття, до сезону, тощо.

Навчальний посібник «Весела дмухалка» використовують для організації індивідуальних, підгрупових ігор та вправ, для дітей будь-якого дошкільного віку, відповідно до складності завдань.

Умовою використання посібника є наповнення більше половини ємності. В такому разі добре видно рух предметів – листочків, метеликів, сніжинок тощо.

ВПРАВА «Веселі хмаринки»

Варіант – 1

Грає одна дитина.

Вихователь пропонує їй «розвіяти хмарки». Спочатку помірним а вдруге – сильним струменем повітря.

Варіант – 2

Грає двоє - троє дітей.

Вихователь пропонує їм «розвіяти хмарки». Спочатку по черзі, помірним та сильним струменем повітря.

А потім – пропонує форму змагання – «розігнати хмарки», щоби вони піднялись якнайвище.

Виграє той, чий струмінь повітря сильніший.

ГРА «Пригоди м'ячика»

В ємності знаходяться багато квітів, серед яких є м'який м'ячик.

Треба вивести м'ячик поверх квітів.

Варіанти наповнення можуть бути різні. Наприклад, багато листочків, хмаринок, метеликів.

Одна іграшка – м'ячик – відрізняється від інших предметів, щоби його було добре видно серед інших.

ГРА «Веселі перегони»

Грає двоє - троє дітей.

Ганяють струменем повітря м'які м'ячки – по кількості дітей.

Виграє той, чий м'ячик самий рухливий.

ДОДАТКИ

ЗОБРАЖЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПОСІБНИКА «ВЕСЕЛА ДМУХАЛКА»

